

platnost — bez porušení zeměpanského práva výsostního panujícího knížete — příslušné rakouské zákony a nařízení týkající se cel, státních monopolů, daně potravní, kolků na kalendáře, časopisů a hracích karet.

Území celní dělí se ve vnitřní území celní a v okres pohraničný; pohraničným okresem rozumí se prostor ležící podél čáry celní; jeho šířku určuje ministerstvo financí a jest okres tento podroben zvláštnímu dohledu. Osady ležící v okrese pohraničném uvedeny jsou ve zvláštním seznamu a obsahují místní tabule osad ležících proti zemským hranicím a udávají, zda dotyčné místo leží v pokraničném okrese čili nic. Čára pak, k níž sahá až pohraničný okres, sluje vnitřní čarou a území, jež čára tato obepíná, nazývá se území celní vnitřní.

Uznání dluhu.

I. Pojem.

Uznání je vůbec prohlášení osoby, že po právu existuje nárok proti ní směřující. Uznání dluhu je ústní nebo písemní, výslovný neb mlčky učiněný, soudní nebo mimosoudní projev vůle kontrahenta jednoho učiněný straně druhé toho obsahu, že kontrahovaná pohledávka po právu existuje a obsahuje zpravidla též slib dluh v určitý čas zaplatiti. Uznání je tudíž dostatečným právním důvodem, na jehož základě lze určitou pohledávku dobývati (rozh. ze dne 10. prosince 1869 č. 1290 č. sb. 3283), proti čemuž připouští se však odvod, že uznání dluh je neplatným (rozh. z 21. prosince 1881 č. 12.802 č. sb. 9780). Avšak uznání dluhu jest jen tehda samostatným důvodem zavazujícím, týká-li se vůbec smlouvy dovolené (rozh. z 13. dubna 1882 č. 1056 č. sb. 8952). Proto je též neplatným uznání nedovolené zvláštní přípovědi při nuceném narovnání v konkursu (rozh. ze dne 19. dubna 1886 č. 6002 č. sb. 11.040). Uznání dluhu neplatného pro nedostatek formy je však právně účinným (rozh. ze dne 5. dubna 1888 č. 1794 č. sb. 12.127). Uznání dluhu není novací, ježto uznáním nemění se ani právní důvod ani hlavní předmět pohledávky (rozh. z 22. prosince 1886 č. 12.295 č. sb. 8599).

II. Uznání dluhu může se státi, jak již řečeno, ústně nebo písemně, tudíž vyhotovením dlužního prohlášení. Státi se může ve sporu jako mimosoudní doznání, lze konečně na ně souditi i z jiných skutečností. Otázka však, z čeho lze souditi na uznání, je sporná, ježto nutno otázku tu řešiti od případu k případu, takže nelze stanovití pravidlo povšechné. Je tu beze vší pochyby uznání, platí-li dlužník pohledávku po částech, aniž pohledávce odporuje (rozh. ze dne 1. července 1864 č. 4685 č. sb. 1940), neb platí-li bez výhrady úroky (rozh. z 11. března 1869 č. 1407 č. sb. 3339), neb žádá-li za povolení splátek, není tu však uznání, přijme-li se účet bez výtky (rozh. ze dne 19. března 1879 č. 1419 č. sb. 7378) neb neodpoví-li se na upomínku (rozh. ze dne 26. ledna 1881 č. 14.614 č. sb. 8265), ovšem je tu však uznání, spolupodepsal-li dlužník listinu postupní (rozh. ze dne 26. května 1863 č. 3673 č. sb. 1729).

III. Odpor proti uznanému dluhu.

1. Jest především otázka, lze-li odporovati uznávací smlouvě z toho důvodu, že uznání dluh po právu neexistuje. Zde nutno lišiti, zda uznávající nevěděl v době vydání dluhopisu o tom, že dluh neexistuje, či zda bylo mu dobře známo, že pohledávka po právu neexistuje; v prvním případě je tu omyl, který, poněvadž se týká podstatného předmětu, totiž pohledávky, má v zápětí dle analogie § 1385 o. o. z. neplatnost uznání.

Věděl-li však uznávající, že uznáný dluh neexistuje a uzavřel-li přes to smlouvu uznávací, nemůže uznání odporovati, podobně jak tomu jest v tom případě, když dlužník zaplatí pohledávku, ačkoliv ví, že ji dlužen není. Avšak někteří hájí v tom směru náhled jiný: Uzná-li totiž někdo pohledávku, ač mu známo, že ji není dlužen, je tu simulace a platí § 916 o. o. z.; toto jednání na oko sluší posouditi dle zákonných předpisů, jichž by bylo užití dle povahy jednání takového.

2. Jak bylo již v odst. I. uvedeno, připouští se proti uznání dluhu odvod, že uznáný dluh je neplatným. Jinak však má za to rozh. ze dne 13. listopadu 1895 č. 12.356 časop. »Jur. Bl.« ze dne 27. září 1896 č. 39, kde vyslovena zásada, že byla-li o uznání zřízena listina tvořící plný důkaz, je vyloučen odvod, že dluh neexistuje, poněvadž uznání dluhu zakládá nový důvod právní a poněvadž zákon připouští odvod jen při zápůjčkách nebo platech listinou stvrzených, nikoliv však při uznání dluhu, jež často základ mají v různých prostředcích opravných a různých nárocích takže se nelze dále dotýkati otázky, přísluší-li věřiteli z právních důvodů v uznávací listině uvedených pohledávka a v jaké výši, zejména jde-li o více nároků, jež se celkem uznávají určitou číslicí. Z týchž důvodů je námitka, že dlužník valutu neobdržel, proti dluhopisu, jenž obsahuje uznání dluhu nerozhodnou (rozh. ze dne 1. srpna 1860 č. 8354 časop. »Ger. Halle« r. 1860 č. 41).

IV. Uznání dluhu při vydržení a promlčení.

Vydržení a promlčení se přetahuje, jestliže ten, kdo se ho chce dovolávati výslovně nebo mlčky uzná právo druhého před projitím lhůty promlčecí (§ 1497 o. o. z.); též uznání dluhu v řízení trestním přetahuje promlčení (rozh. ze dne 1. února 1878 č. 10.176 sb. 4466), rovněž uznání učiněné při zřizování inventáře v řízení pozůstalostním (rozh. ze dne 14. března 1889 č. 1891 časop. »Jur. Bl. r. 1889 č. 34), ba i uznání učiněné během smírčích vyjednávání, byť i ke smíru nedošlo (rozh. ze dne 16. prosince 1862 č. 7486 sb. 1614). Uznání promlčeného dluhu je platným, věděl-li uznávající, že se promlčení dokonalo (rozh. ze dne 5. listopadu 1868 č. 7901 sb. 3148). Ovšem je však sporno, zdali uznání promlčeného dluhu je i tehda platným, nevěděl-li uznávající, že dluh jest promlčen; avšak se zřetelem na předpis § 1432 o. o. z. lze též asi sotva takovému uznání s výsledkem odporovati.

Uznání pohledávky viz Uznání dluhu.

Užívání viz Služebnost užívání.

Vada v léčení (dle soudního lékařství).

I. Pojem.

Lékař dopouští se trestné vady v léčení, jestliže mohl svobodně požití vědomostí a schopností svých a přece ublížil nemocnému jím ošetřovanému nebo dokonce přivodil smrt jeho tím, že jednal neb opomenul něco proti všeobecně uznaným zásadám léčebním, jakkoli rozpoznal případ nemoci správně (čili učinil správnou diagnosu) nebo případ ten mohl rozpoznati máje obyčejné jen vědomosti a zručnost a tak moha vady v léčení se vystříhati (ku př. neštovice). Jest ovšem na snadě, že i zruční lékaři delší dobu působící v místech od universitních měst vzdálenějších nemohou začasté sledovati stejnoměrně pokrok v oboru lékařské vědy se jevící; to platí jmenovitě o technickém provádění nového vyšetřování nemocí, nového způsobu léčení a operací. Nemůžeť každý praktický lékař